

Projekt bakalářské práce

Jméno a příjmení studujícího: Adéla Mazánková

Předpokládaný název práce: Naplňování vybraných principů sociálního podnikání s ohledem na místní rozvoj

Klíčová slova: sociální podnikání, sociální podnik, principy sociálního podnikání, místní rozvoj

Vedoucí práce: doc. Ing. Gabriela Vaceková, Ph.D.

Jméno vedoucí/ho bakalářského semináře, do kterého se chce studující hlásit (předběžně): Dr. Mouralová

Námět práce

Ve své bakalářské práci bych se chtěla věnovat sociálnímu podnikání v Ostravě, konkrétně sledování naplňování environmentálních a místních principů pro sociální podnik. Rozhodla jsem se pro sledování pouze jednoho ze tří principů, a to více do hloubky. U sledovaných podniků mě bude zajímat, jakými způsoby dosahují naplňování environmentálního a místního principu a také jakými způsoby podniky přispívají k místnímu rozvoji.

Pro sociální podnikání existuje hodně definic, pro potřebu této práce jsem si však vybrala tuto jednu konkrétní, zejména kvůli vázanosti na místní rozvoj. „Sociální podnikání jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniky. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu.“ (Boukal, 2013, s. 249)

Sociální podnik se vyznačuje plněním tří podstatných principů. Sociálního, ekonomického a environmentálního či místního.

1. Sociální princip je založen zejména na zaměstnávání a začleňování osob se zdravotním znevýhodněním na trh práce.
2. Ekonomický princip spočívá především v tom, že většina zisků daného sociálního podniku by měla být využita pro rozvoj podniku nebo pro naplňování vybraných veřejně prospěšných cílů.
3. Enviromentální, či místní princip spočívá v upřednostňování především místních zdrojů, prací s místními aktéry a celkově uspokojováním potřeb a poptávky místní komunity.

(TESSEA, 2014)

Tématika sociálního podnikání je v dnešní době velmi diskutovaným a zkoumaným tématem. Věnuje se mu široký vědecký diskurz celosvětového měřítka. Výrazně se tomu věnují také

časopisy Public Management Review a Journal of Social Entrepreneurship, jejichž články budou využity i v této práci.

O tématice sociálního podnikání v České republice bylo napsáno několik bakalářských a diplomových prací, několik z nich se věnuje i Moravskoslezskému kraji a konkrétně i městu Ostrava. Já osobně jsem si oblast města Ostravy vybrala především z osobních důvodů, protože v Ostravě částečně žiji a mám tak možnost osobních návštěv a spolupráce s vybranými podniky snazší cestou než v jiných městech.

V rámci bakalářských a diplomových prací můžeme najít jak podobně územně orientované práce, tak také i obecné analýzy sociálních podniků v různých oblastech, a to od specifika zaměstnávání zdravotně znevýhodněných, po jejich financování, legislativní rámec až po obecné popisné místní charakteristiky. Konkrétně na území Ostravska se jedna práce zaměřuje i přímo na naplňování principů sociálního podnikání, nicméně práce pouze naplňování kritérií popisuje a věnuje se mu ve vztahu k samotnému ovlivňování řízení daného podniku. Žádná mnou nalezená práce se však nevěnuje sociálním podnikům s ohledem na udržitelnost a místní rozvoj. Zde tedy vidím mezeru, kterou bych ráda touto prací vyplnila.

Kromě bakalářských a diplomových prací se této tématice věnuje i webová stránka, či organizace spadající pod Ministerstvo práce a sociálních věcí „České sociální podnikání“. Tato stránka obsahuje adresář zaregistrovaných sociálních podniků společně se základními informacemi o každém z nich. V rámci Českého sociálního podnikání vyšlo několik průzkumů a publikací, které se věnují stavu sociálních podniků v České republice, manuálů pro založení sociálních podniků a dalších studií. Zatím nejaktuálnější vydaná publikace je z roku 2019 a jedná se o „Dotazníkové šetření sociálních podniků 2019“, které se budu snažit využít také při psaní mé práce.

Společně s touto stránkou můžeme najít i Komoru sociálních podniků, která je taktéž v online podobě a fyzicky sídlí v Brně. Tyto dvě stránky mi budou velmi nápomocné při získávání konkrétnějších informací ohledně daných podniků a jejich kontaktování.

V první části práce, která bude zaměřená teoreticky se budu věnovat vymezení základních pojmů potřebných k pochopení tématu sociálních podniků a jejich fungování a potřebnou legislativu v rámci České republiky.

Ve druhé části, která bude věnovaná výzkumnému šetření bych se chtěla na základě vedených rozhovorů s vybranými Ostravskými sociálními podniky věnovat podrobněji tématu vysvětlenému již výše.

Výstupem této práce by měla být studie, která ukáže množství a zaměření sociálních podniků v rámci Ostravska, uvede jejich konkrétní naplnění zvolených principů soc. podniku podle předem zvolených kritérií a na jejich základě ukáže jejich konkrétní příspěvek místnímu rozvoji.

Potencionální výzkumné otázky:

1. Naplňují vybrané sociální podniky environmentální a místní principy sociálního podnikání? Pokud ano, tak jakými způsoby, pokud ne, tak proč?
2. Jakými způsoby podniky přispívají místnímu rozvoji?

Předpokládané metody zpracování

První fází psaní této BP bude rešerše literatury a dalších potřebných legislativních a jiných dokumentů, které budou využity v rámci vymezení teoretické části práce.

Další fází bude samotné kontaktování podniků s žádostí o jejich spolupráci.

V následující části bakalářské práce použiji kvalitativní výzkum, který bude záviset především na polostrukturovaných rozhovorech s aktéry v rámci sociálních podniků. Chtěla bych spolupracovat především s vedoucími, či dalšími zmocněnými zástupci podniků a za pomoci polostrukturovaných rozhovorů získat odpovědi na předem zvolené výzkumné otázky. Kromě těchto aktérů se ale budu snažit zkontaktovat i aktéry jiné, jako například klienty těchto sociálních podniků, aktéry spojené s významnými finančními zdroji daného podniku a další méně zainteresované aktéry.

Vzhledem k současné situaci spojené s pandemií COVID-19 se dá také i předpokládat, že někteří aktéři budou preferovat spíše emailovou, či telefonickou komunikaci. I v rámci těchto alternativ jim budou položeny stejné otázky.

Po provedení rozhovorů proběhne jejich doslovný přepis a v rámci obsahové analýzy budou vybrány podstatné oblasti pro tuto práci, se kterými pak budu následně dále pracovat.

Závěry budu vyvozovat na základě syntézy získaných prostředků.

Etické souvislosti zvažovaného projektu

Mezi hlavní etická rizika patří zacházení s daty sebranými při rozhovorech a dalších výzkumných šetřeních. Na začátku každého rozhovoru budu respondentů seznamovat s nezbytnými kroky, jako jsou nahrávání a následný přepis rozhovoru. V rámci mého tématu je docela podstatné zmínit o jaký konkrétní podnik se jedná, proto budou podniky, které nebudou chtít být zmíněny vyřazeny z výzkumu.

Respondenti budou také seznámeni se zacházení s daty, rozhovory budou po dokončení bakalářské práce vymazány. Jakákoliv data, která nebudou použita při psaní této práce budou taktéž vymazány. Respondenti budou mít samozřejmě možnost spolupráci kdykoliv ukončit a veškerá data z jejich rozhovorů a dalších zdrojů nebudou použita.

Orientační seznam literatury

1. BORNSTEIN, David a Susan DAVIS. Social entrepreneurship: what everyone needs to know. New York, New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 9780195396331.
2. BOUKAL, Petr. Fundraising pro neziskové organizace. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4487-2.
3. DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-0139-7.
4. DOHNALOVÁ, Marie. Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-269-3.
5. FRANCOVÁ, Petra a Eva FRAŇKOVÁ. Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2019. Dostupné z: https://ceske-socialni-podnikani.cz/media/com_form2content/documents/c1/a2570/f239/Vyhodnoceni_dota_znikove_setreni_2019.pdf
6. HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
7. JOURNAL OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP (Vol 11, 2020 - 'Profit Is Not a Dirty Word': Social Entrepreneurship and Community Development), ...

8. KICKUL, Jill R. a Thomas S. LYONS. Understanding social entrepreneurship: the relentless pursuit of mission in an ever changing world. Third Edition. New York: Routledge, 2020. ISBN 978-0367220327.
9. KURKOVÁ, Gabriela a Petra FRANCOVÁ. Manuál: jak založit sociální podnik. Praha: P3 - People, Planet, Profit, 2015. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 978-80-260-7401-4.
10. PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU [online]. TESSEA, 2014. Dostupné z: http://www.tessea.cz/images/pdf/tabulka_principu_SP_2014.pdf
11. PUBLIC MANAGEMENT REVIEW (Vol 8, 2017 - Barriers of Social Entrepreneurship Development – A Case Study of the Czech Republic), ...
12. REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
13. SINGH, Archana. Social Entrepreneurship and Sustainable Development (Towards Sustainable Futures). Routledge India, 2020. ISBN 978-03-675-0176-1.
14. SLAŠŤANOVÁ, Denisa a Zuzana DURAJOVÁ. Zaměstnávání lidí s postižením a transformace sociálních služeb: přehled situace v České republice a doporučení pro změnu. Brno: Liga lidských práv, 2012. Analýzy (Liga lidských práv). ISBN 978-80-87414-08-8.
15. SYROVÁTKOVÁ, Jaroslava. Sociální podnikání: podnikání pro každého. Vyd. 1. V Liberci: Technická univerzita, 2010, ISBN 978-80-7372-683-6.
16. TRČKA, Lukáš. Sociální podnikání: teorie pro praxi. Brno: Ústav sociálních inovací, 2014. ISBN 978-80-260-7215-7.